

Kamerové záznamy policie v rukou finanční správy?

Autoři:

Michael Pleva, michael.pleva@roedl.com, Rödl & Partner Tax, k. s.

Adéla Gabrielová, adela.gabrielova@roedl.com, Rödl & Partner Tax, k. s.

Kam až může správce daně zajít v rámci daňové kontroly? Má finanční úřad v rámci svého šetření právo vyžádat si kamerové záznamy od policie? Touto velmi citlivou záležitostí se nedávno zabýval Nejvyšší správní a následně i Ústavní soud. V dnešním podcastu se podrobněji podíváme na kauzu, ve které byl podnikateli zamítnut nárok na odpočet DPH při nákupu automobilu, a to z důvodu nesrovnalostí v rámci knihy jízd.

Není divu, že předmětná kauza je veřejností poměrně značně sledována a také medializována. Automobil ke své činnosti využívá většina podnikatelů a jedná-li se o plátce DPH, zpravidla si uplatňují nárok na odpočet DPH. Nárok na odpočet DPH však není samozřejmostí, o čemž se přesvědčil i dotyčný podnikatel ve zmiňované kauze. Ze zákona totiž vyplývá, že nárok na odpočet daně lze uplatnit pouze za předpokladu, že plnění je využíváno v rámci ekonomické činnosti plátce, a ten je schopen toto tvrzení prokázat.

A jak lze v praxi dokázat, že automobil využíváte pouze pro služební účely? Nejjednodušším způsobem je řádně vedená kniha jízd. Ta musí obsahovat veškeré nezbytné údaje, jako je především účel pracovní cesty, označení protistrany, počet ujetých kilometrů, datum, konkrétní místo a čas odjezdu i příjezdu. Zde je nezbytné upozornit, že jak opakovaně judikoval Nejvyšší správní soud, údaje musí být konkrétní a úplné. Obecné informace jako jsou jednání, služební cesta a obdobné zápisy, nemusí být ze strany správce daně akceptovány.

Ve sledovaném sporu si podnikatel pořídil automobil, ze kterého uplatnil plný nárok na odpočet DPH. Dle jeho tvrzení využíval automobil výhradně pro ekonomickou činnost, což doložil knihou jízd. Při vedení knihy jízd se však dopustil doslova školácké chyby, jelikož první jízda nastala dříve, než si podle předávacího protokolu vozidlo skutečně převzal do užívání. Z důvodu časového nesouladu požádal správce daně Policii České republiky o poskytnutí zpracovaných kamerových záznamů o pohybu vozidla, čemuž policie vyhověla. Na základě těchto informací správce daně jednoduše došel k závěru, že kniha jízd obsahuje nesrovnalosti, a proto je neprůkazná. Více nečekané ale bylo, že finanční úřad nezpochybnil konkrétní jízdy, případně část nároku na odpočet, ale automaticky zamítl odpočet celý.

Podnikatel se proti tomuto postupu ohradil, neboť dle jeho názoru bylo použití kamer nezákonné. Příklad se dostal až k Nejvyššímu správnímu soudu, který rozhodl poměrně překvapivě. Správce daně byl oprávněn v tomto případě kamerové záznamy od Policie České republiky požadovat, neboť šlo o údaje nezbytné pro správu daní a policie je povinna takové údaje na vyzvání správce poskytnout.

Přestože v tomto konkrétním případě bylo zjevné, že kniha jízd obsahovala nesrovnalosti, postup finančního úřadu vyvolal u širší veřejnosti značnou nevoli. Pokud by totiž správce daně mohl běžně sledovat kamerové záznamy v rámci daňové kontroly, mohlo by dojít k výraznému narušení svobody všech daňových subjektů. Na pováženou je také skutečnost, že policie musela záznamy zpracovat a upravit, neboť správce daně obdržel již konkrétní důkazní prostředky. Nejednalo se proto o pouhé předání záznamů, ale přímo o jejich zpracování pro

účely daňové kontroly. Za své původní rozhodnutí si tak Nejvyšší správní soud v médiích vysloužil nelichotivou nálepku „Velký bratr“ inspirovanou dílem 1984 od George Orwella a značnou kritiku ze strany odborné veřejnosti.

Poslední naději nám prozatím dal Ústavní soud. Podle jeho názoru se Nejvyšší správní soud dostatečně nevypořádal s námitkou podnikatele o nezákonnosti postupu a zpracování kamerových záznamů pro účely finančního úřadu. Z nálezu Ústavního soudu vyplývá, že údaje byly zpracovány primárně pro účely správce daně, což je však v rozporu se zákonem o policii. Je však třeba zdůraznit, že Ústavní soud případ neuzavřel, pouze ho vrátil Nejvyššímu správnímu soudu k přepracování, který bude mít v této kauze konečné slovo.

Přestože samotný případ ještě nebyl definitivně uzavřen, podnikatelé by rozhodně měli zbystřit a zkontrolovat si svoji knihu jízd. Je totiž dost pravděpodobné, že správci daně budou tento postup opakovat a nadále aplikovat praktiky policejního státu i v rámci dalších daňových kontrol.

Kontrolní otázka:

Co vše by měla obsahovat kniha jízd?

Účel pracovní cesty, označení protistrany, počet ujetých kilometrů, datum, místo a čas odjezdu i příjezdu.

Související odkazy:

- Nález Ústavního soudu IV. ÚS 2621/22 ze dne 14. 2. 2022
- Rozhodnutí NSS 9 AFS 147/2020-34 ze dne 21. 6. 2022